

**VYUŽÍVANIE HOTOVOSTNÝCH TRANSAKCIÍ
AKO PREDMET NEOBVYKLÝCH OBCHODNÝCH OPERÁCIÍ**

ANALÝZA TRENDOV

**FINANČNÁ SPRAVODAJSKÁ JEDNOTKA
PREZÍDIA POLICAJNÉHO ZBORU**

PREDMET ANALÝZY

Finančná hotovosť a jej posúdenie z pohľadu vykonanej strategickej analýzy Finančnej spravodajskej jednotky na základe hlásení o neobvyklých obchodných operáciách podľa zákona č. 297/2008 Z. z. o ochrane pred legalizáciou príjmov z trestnej činnosti a o ochrane pred financovaním terorizmu a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len zákon č. 297/2008 Z. z.“).

Na základe analýzy hlásení o neobvyklých obchodných operáciách od povinných osôb v zmysle zákona č. 297/2008 Z. z., eviduje Finančná spravodajská jednotka narastajúci trend v nakladaní s hotovostnými finančnými prostriedkami, často bez uvedenia konkrétneho účelu ich použitia. Tento vývoj predstavuje rizikový faktor pre daňový systém, nakoľko môže dochádzať k jeho obchádzaniu prostredníctvom daňových únikov, či vytváraní rôznych legalizačných schém. V mnohých prípadoch nie je možné jednoznačne určiť pôvod hotovosti, ako ani konečný účel jej výberu, či vloženia, čo značne sťažuje kontrolné a vyhodnocovacie mechanizmy. Finančná spravodajská jednotka preto odporúča tomuto riziku venovať zvýšenú pozornosť.

ŠTATISTICKÉ UKAZOVATELE

Nižšie uvedené štatistické údaje poukazujú na počty hlásení o neobvyklej obchodnej operácii vo vzťahu k hotovosti.

OBDOBIE	POČET NOO	CELKOVÁ HODNOTA OBCHODU
2023	1380	426.401.482,- EUR
2024	1208	317.206.020,- EUR
2025	1485	366.382.397,- EUR

HOTOVOŠŤ

JE CHARAKTERISTICKÁ:

- Anonymita a okamžitá likvidita
- Nezanecháva prirodzenú auditnú stopu
- Umožňuje fyzickú kontrolu nad hodnotou
- Univerzálne akceptovaná

Hotovosť ostáva kľúčovým nástrojom legalizácie výnosu z trestnej činnosti, najmä vo fáze umiestnenia nelegálnych finančných prostriedkov do finančného a hospodárskeho systému.

ŠTRUKTÚROVANIE HOTOVOSTNÝCH VKLADOV („SMURFING“)

vysoké riziko

MECHANIZMUS

Rozdelenie väčšej hotovostnej sumy na viacero menších vkladov
Využívanie viacerých osôb alebo účtov
Vklady realizované v krátkom časovom horizonte

RIZIKOVÉ INDIKÁTORY

Opakované vklady tesne pod zachytávaným limitom
Neprimeraný objem hotovosti vzhľadom na deklarovанú činnosť
Geografická fragmentácia vkladov

CASH-INTENSIVE PODNIKATEĽSKÉ MODELY („FRONT COMPANIES“)

veľmi vysoké riziko

MECHANIZMUS

Vytvorenie/využitie podnikania, ktoré prirodzene generuje hotovosť
(gastro sektor, stavebníctvo, taxislužby, maloobchody, hazard)
Umelé navyšovanie tržieb

RIZIKOVÉ INDIKÁTORY

Nerealistické marže
Vysoký pomer hotovostných tržieb oproti sektoru
Neprimeraná likvidita

NAJRIZIKOVEJŠIE SEKTORY

- Hazard
- Stavebníctvo
- Maloobchod s vysokou hotovosťou
- Autodielne a obchod s vozidlami
- Gastro sektor
- Zmenárne

ČASTÉ DÔVODY HLÁSENIA O NEOBVYKLÝCH OBCHODNÝCH OPERÁCIÁCH SÚVISIACE S HOTOVOSTNÝMI TRANSAKCIAMI

Finančná spravodajská jednotka získala v rámci svojej činnosti informácie týkajúce sa fyzických osôb a právnických osôb, pri ktorých sa realizujú hotovostné transakcie, ktoré majú pokračujúci a narastajúci charakter, pričom ani pri predložení dokladov k predmetným obchodom, nie je jasný účel týchto finančných transakcií medzi jednotlivými vyššie uvedenými osobami.

Ako **dôvody využívania hotovostných operácií** fyzickými a právnickými osobami v rámci vkladov a výberov na bankových účtoch sú uvedené napríklad:

- poskytnutie pôžičky finančných prostriedkov (často aj v značne vysokých sumách)
- vrátenie pôžičky z minulosti
- darovanie finančných prostriedkov
- predaj automobilu v hotovosti
- kúpa automobilu v hotovosti
- predaj nehnuteľnosti v hotovosti
- kúpa nehnuteľnosti v hotovosti
- kúpa rôznych tovarov
- výber v nadlimitnej sume po tom, ako dostala právnická osoba verejnú zákazku od štátu (s deklarovaním napr. na darčeky, na vlastnú spotrebu, pre rodinu a i.)
- vysoké platby (nákupy) cez kuriérske služby
- nájdenie finančných prostriedkov pri upratovaní bytu, resp. inej nehnuteľnosti (pri dedení)
- šetrenie, uschovávanie počas dlhých rokov hotovosti doma (v minulosti vybrané peniaze z inej banky, poberanie mzdy v hotovosti a i.)
- vyplácanie mzdy zamestnancom v hotovosti (ktorí nemajú bankové účty, najmä cudzinci)
- zámena finančných prostriedkov v hotovosti
- nákup a odpredaj finančných derivátov
- vkladanie a výber hotovosti cez poštové poukážky
- investovanie do kryptoaktív (nákup, predaj)
- factoring a forfaiting
- postúpenie pohľadávok
- investovanie a výhry v hazardných hrách
- cezhraničný prenos hotovosti vo vysokých sumách bez preukázania pôvodu
- iné formy nakladania s finančnou hotovosťou

STRUČNÁ ANALÝZA VYUŽÍVANIA HOTOVOSTNÝCH TRANSAKCIÍ S POUKAZOM NA MOŽNÉ DOPADY NETRANSPARENTNÉHO NAKLADANIA S HOTOVOŠŤOU V PRAXI

Finančná spravodajská jednotka za hodnotené obdobie od roku 2020 – do 2025 posúdila sériu hotovostných operácií, ktoré jej boli nahlásené povinnými osobami ako neobvyklé obchodné operácie v zmysle zákona č. 297/2008 Z. z.

Uvedené hlásenia poukazujú na pretrvávajúci a neustále zvyšujúci sa trend využívania hotovosti zo strany fyzických a právnických osôb, pričom sa ukazuje, že tento spôsob realizácie transakcií je často motivovaný platnou legislatívou, ako aj mimoriadnymi spoločenskými okolnosťami.

Finančnou spravodajskou jednotkou bolo zaznamenané, že viaceré osoby využili skutočnosť, že počas obdobia vyhlásenej mimoriadnej situácie (napríklad v súvislosti s pandemiou COVID - 19 alebo v súvislosti s hromadným prílevom cudzincov na územie Slovenskej republiky spôsobeným ozbrojeným konfliktom na území Ukrajiny) **nebola aplikovateľná legislatíva, obmedzujúca výšku hotovostných platieb**, konkrétne zákon č. 394/2012 Z. z. o obmedzení platieb v hotovosti. **Tento stav umožnil obísť bežné limity hotovostných transakcií, čo mohlo napomôcť presunu značných finančných objemov bez zanechania digitálnej stopy.**

Opakovane bolo identifikované, že pri ukladaní vysokých súm v hotovosti na bankové účty osoby často deklarovali pôvod peňazí ako „dar“ alebo „pôžička“, a to častokrát s absenciou predloženia potvrdzujúceho dokladu (zmluvy). Tu je možné poukázať na právne normy, ktoré nevyžadujú povinnosť v každom prípade uzatvárať zmluvu v písomnej forme.

Podľa § 628 ods. 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník, platí: *„Darovacia zmluva musí byť písomná, ak je predmetom daru nehnuteľnosť, a pri hnuteľnej veci, ak nedôjde k odovzdaniu a prevzatiu veci pri darovaní“*. To znamená, že darovacia zmluva musí mať písomnú podobu iba v dvoch prípadoch. Prvým je darovanie nehnuteľnej veci a druhým je darovanie akejkoľvek veci, ktorá však nie je odovzdaná pri darovaní. Následne podľa § 657 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník platí: *„Zmluvou o pôžičke prenecháva veriteľ dlžníkovi veci určené podľa druhu, najmä peniaze, a dlžník sa zaväzuje vrátiť po uplynutí dohodnutej doby veci rovnakého druhu“*, čo znamená, že **zmluva o pôžičke nemusí mať písomnú formu**, nakoľko Občiansky zákonník nevyžaduje, aby zmluva o pôžičke bola písomná. Na pôžičku teda rovnako postačuje ústna dohoda.

Vzhľadom na uvedenú skutočnosť, že aktuálne platná legislatíva neupravuje povinnosť uzatvárať písomné zmluvy pri darovaní či požičiavaní finančných prostriedkov v určitých prípadoch, vzniká v praxi situácia, že aj povinné osoby podľa zákona č. 297/2008 Z. z. majú pri preberaní alebo evidovaní hotovostných transakcií bez sprievodných dokladov obmedzené možnosti preveriť ich skutočný pôvod, účel. Tieto okolnosti môžu výrazne sťažiť identifikáciu podozrivých operácií a obmedzujú efektívnosť systému na predchádzanie legalizácie výnosu z trestnej činnosti.

Aj v prípadoch, keď povinné osoby nakoniec prijímú hotovosť a pripíšu ju na účet klienta, pričom následne informujú Finančnú spravodajskú jednotku prostredníctvom hlásenia o neobvyklých obchodných operáciách, vzniká v systéme **tzv. uzatvorený kolobeh**. Tým, že transakcia už bola formálne zrealizovaná a neexistuje žiadna právna povinnosť klienta disponovať písomným potvrdením o pôvode prostriedkov (napríklad zmluva o pôžičke, darovacia zmluva), ani príslušné orgány, ktorým Finančná spravodajská jednotka informáciu odstúpi, nemajú dostatočné nástroje na efektívne preverenie týchto operácií.

Tento opakujúci sa problém pri hotovostných vkladoch významne sťažuje prácu kontrolných mechanizmov a zvyšuje riziko, že systém môže byť využívaný na legalizáciu výnosu nejasného alebo nezákonného pôvodu.

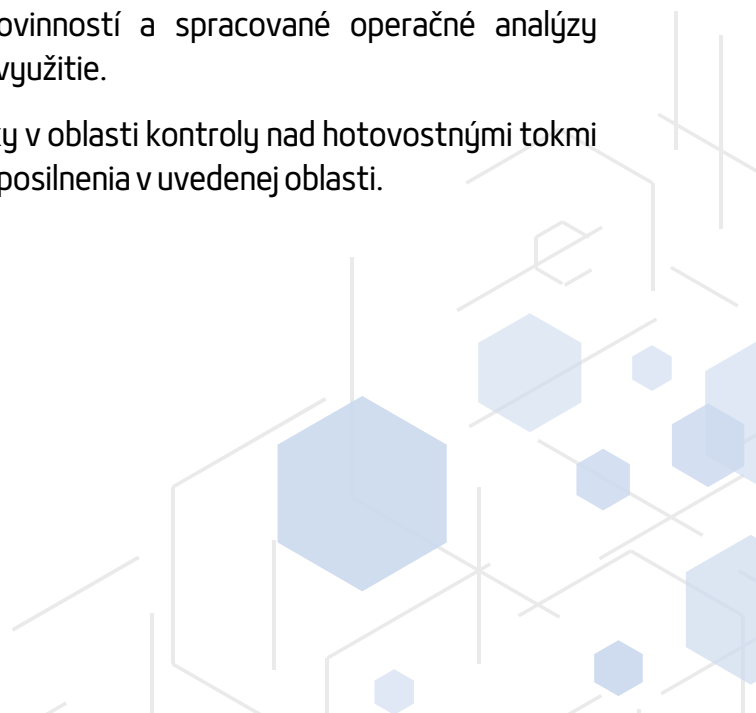
Na základe vyššie uvedeného Finančná spravodajská jednotka, v praxi vníma situácie, kedy dochádza k vkladaniu vysokých hotovostných súm na bankové účty, pričom ich poukazujúci pôvod je označený ako „dar“ alebo „pôžička“ s deklarovaním, že finančné prostriedky budú použité na **kúpu nehnuteľnosti**.

V prípade, že takéto prostriedky sú následne použité na kúpu nehnuteľností, vzniká riziko prekrytia skutočného pôvodu financií, ktoré mohli pochádzať aj z trestnej činnosti. Tento mechanizmus zároveň **umožňuje nadobúdanie majetku aj osobám, ktoré by za štandardných podmienok – napríklad z dôvodu nedostatočného preukázania príjmov – nemuseli získať hypotéku alebo iný legálny spôsob financovania**.

Na druhej strane, pri výberoch aj vysokých hotovostných súm z účtov, nie je zvyčajne známy **konkrétny účel použitia týchto prostriedkov**. Takéto výbery môžu následne slúžiť ako nástroj v rámci legalizačnej schémy alebo byť využité na nezákonné aktivity, ktorých cieľom je ďalšie rozmnožovanie prostriedkov mimo dohľadu finančných inštitúcií.

Na základe hlásení o neobvyklých obchodných operáciách povinnými osobami, Finančná spravodajská jednotka analyzovala okrem využívania „pôžičky a daru“ aj ďalšie formy nakladania s hotovosťou, ktoré môžu viesť k netransparentnosti jej využitia, vzbudzovať pochybnosť a k zatajeniu skutočného pôvodu finančných prostriedkov. Takto používané hotovostné operácie môžu byť účelovo zneužívané na prekrytie reálnych finančných tokov, čím môže vzniknúť riziko naplnenia znakov legalizačných schém, a preto ich analyzuje z pohľadu transparentnosti, účelovosti a možného porušenia zákonných povinností a spracované operačné analýzy odstúpuje príslušným orgánom na ďalšie služobné využitie.

Tieto praktiky poukazujú na systémové nedostatky v oblasti kontroly nad hotovostnými tokmi a zdôrazňujú potrebu legislatívneho a kontrolného posilnenia v uvedenej oblasti.

ZOZNAM SKUTOČNOSTÍ, KTORÉ INDIKUJÚ ZNEUŽITIE FINANČNÝCH PROSTRIEDKOV V HOTOVOSTI NA LEGALIZÁCIU VÝNOSU Z TRESTNEJ ČINNOSTI

- vysoké až nadlimitné vklady a výbery v hotovosti (bez zdokladovania)
- transakcie, v rámci ktorých (aj v rámci dokladov) ide o vysoké až nadlimitné pôžičkové transakcie medzi prepojenými resp. spriaznenými subjektmi
- vysoké vklady developerských právnických osôb (v predmete činnosti stavby, nehnuteľnosti)
- vysoké výbery v hotovosti právnickými osobami po získaní verejnej zákazky od štátu (aj pri zvážení časového úseku medzi pripísanou sumou na účet a výberom, najmä pre dôvodnú absenciu reálnej potreby pre hotovostné transakcie)
- vysoké vklady v hotovosti s deklaráciou ako nájdené prostriedky po zosnulom v rámci rekonštrukcie bytu, resp. pri upratovaní bytu (s poukazom na nemožnosť overiť dedičský proces)
- vysoké vklady v hotovosti s deklarováním ako daru bez podporného dokumentu (s poukazom najmä na neštandardný spôsob s absenciou zmluvy pri riziku účelového presunu peňazí)
- vysoký výber z dôvodu investície do kryptoaktív
- vysoké výbery v hotovosti fyzických osôb (podnikateľ) a právnických osôb na vyplácanie miezd pre zamestnancov (robotníkov)
- vysoké vklady v hotovosti bez zdokladovania na kúpu nehnuteľností (dôvodnosť na poukaz netransparentnosti, legalizácia výnosu z trestnej činnosti)
- vysoké vklady ako príjem z predaja nehnuteľností bez zdokladovania
- transakcie, v rámci ktorých (aj v rámci dokladov) ide o vysoké až nadlimitné hotovostné postúpenia pohľadávok (dôvodnosť zvýšeného rizika na netransparentnosť pohybu finančných prostriedkov)
- vysoké výbery v hotovosti za účelom kúpy drahých tovarov – šperky, umelecké diela, technika a iné
- vysoké vklady v hotovosti s deklarováním predaja automobilu, obrazu, a iných drahých tovarov bez zdokladovania
- faktoringové transakcie (súvisiace s hotovosťou aj v rámci predložených dokladov)
- vysoké vklady na účet s deklaráciou vysokej výhry v hazardе bez zdokladovania
- výhra v hazardе vkladaná na účet s deklaráciou, že bola vybraná z účtu pred uplynutím značne dlhého časového obdobia (aj niekoľko rokov), napríklad aj s potvrdením výberu, pričom ide znovu o jej vklad na účet
- vysoké vklady a výbery s deklarováním nákupu a predaja finančných derivátov (resp. v dokladoch uvedená hotovosť na kúpu a predaj)
- vysoké výbery hotovosti z dôvodu jej zámény na inú menu (následne bez zdokladovania zo zmenárne)
- iné hotovostné transakcie, ktoré povinné osoby vyhodnotia ako neobvyklé obchodné operácie

ZÁVER

Na základe hlásení o neobvyklých obchodných operáciách povinnými osobami, Finančná spravodajská jednotka môže konštatovať, že mnohé spôsoby nakladania s hotovostnými finančnými prostriedkami v analyzovaných prípadoch vykazuje viacero znakov netransparentnosti a obchádzania ekonomického zmyslu transakcií, ktoré môžu súvisieť so snahou prekryť skutočný pôvod alebo účel finančných tokov. Popri najčastejších bežných deklaráciách „o pôžičkách, či daroch“, často bez doloženia príslušných dokladov (zmluvy) alebo účtovných dokladov, boli identifikované aj viaceré iné spôsoby využívania hotovosti. Tieto operácie môžu byť súčasťou aj širších schém finančného zastierania, obchádzania daňových povinností alebo slúžiť ako prostriedky pre legalizáciu výnosu z neznámeho zdroja, či potenciálne nelegálneho zdroja. Práve z uvedených dôvodov vzniká podozrenie, že niektoré zo sledovaných transakcií môžu byť v rozpore s platnou legislatívou. Preto Finančná spravodajská jednotka spracované operačné analýzy, v súvislosti s hotovostnými transakciami, odstupuje na ďalšie odborné, prípadne trestnoprávne posúdenie zo strany príslušných orgánov, s cieľom preveriť nielen formálnu, ale aj ekonomickú podstatu jednotlivých operácií.

Strategická analýza poukazuje na systematické využívanie legislatívnych medzier, pričom osobitne závažným faktorom pri využívaní hotovostných finančných operácií je aj dlhodobá neplatnosť zákona o obmedzení platieb v hotovosti, ktorý sa takto javí ako nedostatočný nástroj na elimináciu rizík spojených s nelegálnym nakladaním s hotovosťou. Súčasne jej cieľom bolo identifikovať praktické príklady, ktoré môžu predstavovať riziko zneužitia systému, a tak nielen pomenovať schémy a praktiky, ale aj poukázať na transakcie realizované v hotovosti, ktoré môžu byť zvýšeným indikátorom obchádzania zákonného rámca.

